

САҢА ОЛОХ

№ 35 (11963) • Балабан ыйын 13 күнэ, 2024 сыл, бээтинсэ • 12+

Бу
нүөмэргэ

Улууска - бу күннэргэ

Оҕо быраабын
Болумуочунайын үлэһиттэргэ
кэллилэр/3

Маарыкчаан ыччаттара

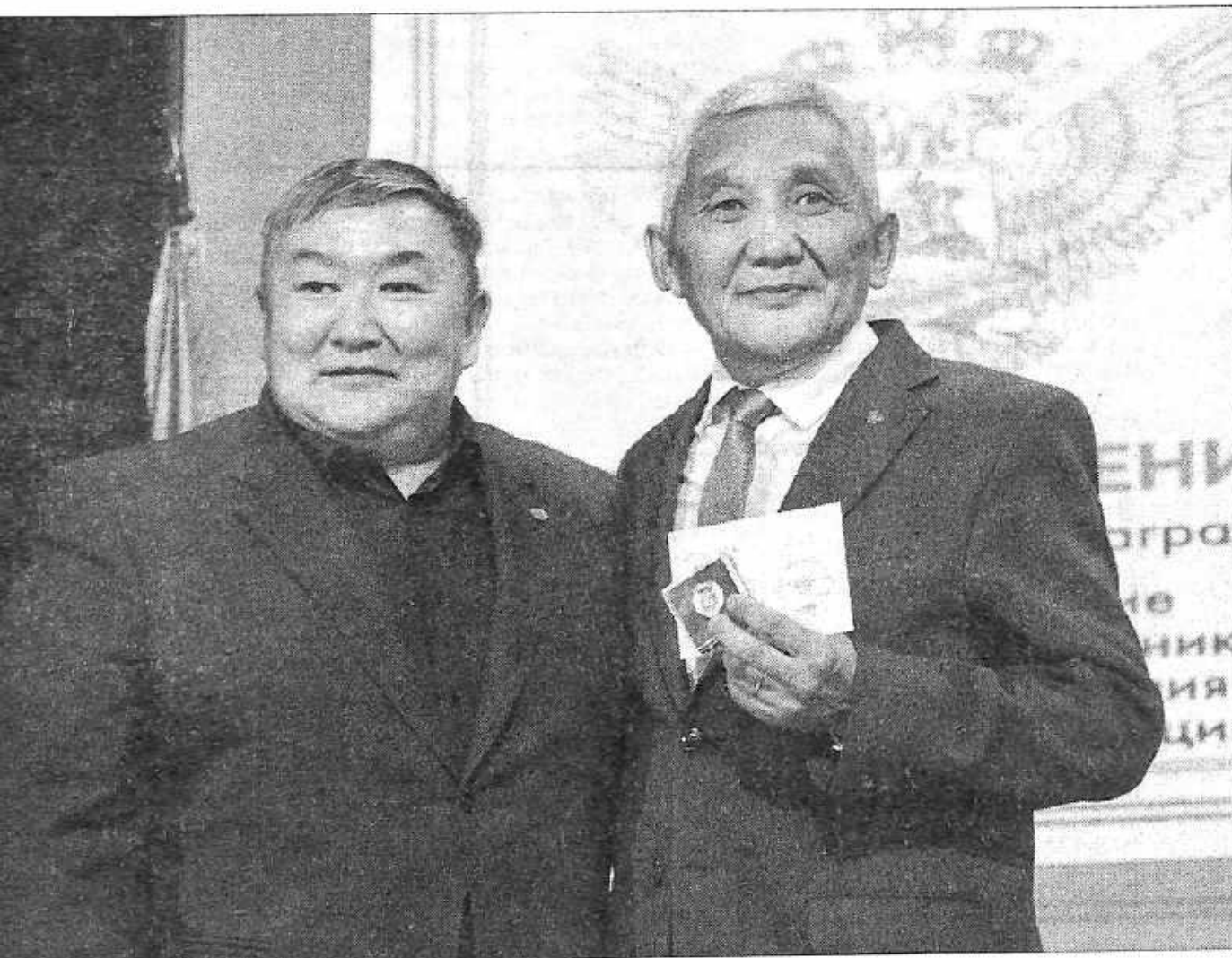
Билсин, саҥа ыччат лидерэ -
Алгыстаана Федорова/4

Иһирэх тылынан

Ойуунускай Сардааната/5

Чурапчыга үөрэх эйгэтин сүбэ мунньаҕа буолла

Үөрэх-иити. Үүнэр көлүөнэни үөрэтэр, уһуйар педагогтар инники былааннары торумнастылар./2

Пленарнай мунньахха нэбараадалары туттарыы түгэнииттэн. // СЭМЭН ЖЕНДРИНСКЭЙ ХААРТЫСКАҒА ТҮНЭРИИТЭ.

Чурапчыга күн-дьыл туруга

Балабан ыйын 13 күнэ БЭЭТИНСЭ	Балабан ыйын 14 күнэ СУБУОТА	Балабан ыйын 15 күнэ БАСКЫҤЫАНҤА	Балабан ыйын 16 күнэ БЭНИДИЭНҤЫК	Балабан ыйын 17 күнэ ОПТУОРУНҤЫК	Балабан ыйын 18 күнэ СЭРЭДЭ	Балабан ыйын 19 күнэ ЧЭППИЭР
+9 -1	+8 -2	+10 -2	+9 -2	+8 -1	+7 +1	+6 +0

ТЭТИК

Улуус оскуолаларыгар "Точка роста" кииннэр аһылыннылар

РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин көбүлээһининэн үлэлиир "Үөрэхтээһин" национальной бырайыак "Аныгы оскуола" тосхолун олоххо киллэри чэрчитинэн тыа оскуолаларыгар 2019 сылтан "Точка роста" үөрэх кииннэрэ аһыллан үлэлэрин саҕалаабыттара.

Бу тосхол иитинэн, саҥа үөрэх дылын көрсө биһиги улууспутугар айылҕа үөрэҕэ уонна технологическай хайысхалаах кииннэр Хатылы, Төлөй, Арыылаах, Кытаанах, Болтонго уонна Бахсы орто оскуолаларыгар үөрүүлээхтик аһылыннылар.

Тэрээһин үөрүүлээх чааһын кэнниттэн учууталлар цифровой лабораториялары туһанан олус интэриэһинэй маастар-кылаастары ыыттылар. Манна оҕолор бэйэлэрэ уопут онг'орон көрдүлэр, көстөр чахчылары сонундук, атын өттүттэн көрөн сөхтүлэр.

Чурапчыга "Маарыкчаан" түөлбэтигэр уу ситимэ үлэлээтэ

Балабан ыйын 7 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгин "Маарыкчаан" түөлбэтигэр сайынҥы уу ситимэ үлэҕэ киирдэ. Үөрүүлээх тэрээһин сирэ-туома Ойуунускай аатынан уулусса 22 нүөмэрдээх дьиэ тиэргэнигэр ытылынна.

Бу тосхол иитинэн ытыллыбыт куонкурсука Леонид Варламов салайааччылаах "Периметр-сервис" ХЭТ кыайыылаах тахсан 3,5 биэрэстэ уһуннаах уу турбатын Артемьев, Октябрьскай, Орджоникидзе, Ойуунускай, Прокопьев, Пинигин, Трактовай, Ленин, Макаров аатынан уулуссаларга танган киллэрдэ. Үлэ уопсай суумата 2 мөл. 250 тыһ. солк. тэнгэспит. Олохтоохтор ааттарыттан харда тылы Петр Романов эттэ.

Чурапчыга "Молодежнай" түөлбэҕэ түөрт уулуссаны сырдаттылар

"Олохтоох көбүлээһиннэри өйүүр тосхол" (ППМИ) чэрчитинэн уулуссалары сырдатты үлэтэ Гавриил Протодияконов, Василий Яковлев, Афанасий Софронов ааттарынан уонна Молодежнай уулуссаларга барда. Барыта холбоон 2 мөлүйүүн 665 тыһыынча солкуобайдаах үлэ онгоһулунна. Бэдэрээччитинэн урбаанныт Максим Георгиевич Цой үлэлээтэ. Үөрүүлээх чааска олохтоохтору Чурапчы нэһилиэгин баһылыга Владимир Сивцев, улуус баһылыгын тутуу уонна архитектура боппуруостарыгар солбуйааччы Афанасий Дьяковскай, "Молодежнай" ТОС салайааччыта Вера Маркова эбэрдэлээтилэр. Олохтоохтор ааттарыттан харда тылы Эдуард Божедонов эттэ.

Дьулуустаан Калачев - "Бүлүү хапсаҕайын" мунутуур кыайыылааҕа

85 киилэҕэ диэри ыйааһыҥҥа тустар Чурапчылар бэйэлэрин төрүт уоллара, дойдутугар, Чурапчы күнүгэр улахан бэлэби онордо. Бүлүүгэ ытыллыбыт "Бүлүү хапсаҕайа" өрөспүүбүлүкэтээҕи улахан түһүлгэҕэ мунутуур кыайыылаах буолла!

Быйылгы күрэх кырдыаҕас куорат 390 сыллаах үбүлүөйүгэр сөп түбэһиннэрэн ытылынна. Манна сүрүннээн хамаанданан күрэх ытылынна: 62 киилэҕэ Дархан Игнатьев, 85 киилэҕэ Дьулуустаан Калачев, 95 киилэҕэ Никита Софронов, уолаттарга 56 киилэҕэ Валерий Корякин, бэрэстэбиитэлинэн Анатолий Сивцев - бары төрүт Чурапчы уолаттара кытыннылар. Түмүккэ — Бүлүү, Үөһээ Бүлүү улууһун кэнниттэн бочуоттаах үһүс миэстэҕэ тигистилэр!

Өрөспүүбүлүкэ сонуннара

Биир кэлим координационнай киин тула мунньах буолла

Ил Дархан бастатан туран, тирэх пууннар үлэлэрин бэрээдэктиргэ дьаһал биэрдэ. Манна Саха сириг олохтоохторо, муниципальнай тэриллиилэр уонна тэрилтэлэр анал байыаннай дьайыыга сылдьар буйуттарга гуманитарнай көмө ытталлар. Ил Дархан «Патриотическай» түргэнник сайдыы сириг резиденнэрэ онгору тизхиникэлэрин анал байыаннай дьайыыга тизэрдии тэтимин улаатыннарарга соруйда. Онно барар тизхиникэ хаачыстыбалаах уонна байыаннай усулуобуйа тургутуллубут, туһалаах буолуохтаагы бэлиэтээтэ. Биир кэлим координационнай киин үлэтин биир улахан суолталаах хайысхатынан бааһырбыт саллааттарга медицинскэй уонна психологическай көмөнү онгоруу буолар. Ол курдук, бүгүн Москвага «Бэс Чагда» санаторий баазатыгар байыаннайдары чөлгө түһэрэргэ аналлаах күннэри-түүннэри үлэлиир стационары арыйарга бэлэмнииллэр.

Владивостокка 9-с Илинги экономической форум ыытылынна

Форум балабан ыйын 3-6 күнүгэр буолан ааста. Быйылгы форумга Саха Өрөспүүбүлүкэтэ 25 сана сөбүлэни түһэристэ. Итинтэн ордук улахан суолталаахтара Найба пуордун, Чуумпу акыйааннаагы тимир суолу тутууга, Өймөкөөн улуунун Усть-Нера бөһүөлэгэр сылааһынан хааччыйыы систиэмэлэрин саңардыыга, «Арктика Синергията» бырайыагы кэнэтиигэ, Дьокуускай куорат маастар-былаанын бырайыактары үбүлээһингэ сыһыаннаахтар. Саха сириг сайдыытыгар туһуланар сана инвестициялар барыллаан суумалара 163 млрд. солкуобай. Саха сирэ 2015 сылтан барыта Илинги экономической форумга триллион солкуобай кэрингэ суумаа инвестицияга сөбүлэн түһэристэ. Бүгүн Саха сириг олохтоохторо Илинги экономической форумга баттамыт сөбүлэннэр түмүктэрин күннэтэ көрөллөр. Өрөспүүбүлүкэгэ үгүс социальнай, инфраструктурнай уонна онгору таһаарар эбийиэктэр, дьон олохторо микрооройуоннара тутуллааллар, уопастыбаннай тырааныспар саңардыллар. Бу бырайыактары хас биирдии Саха сириг олохтооҕо билэр. Холобура, «Саюри» тепличнай комплекс, Наука аччыгыгый академията, «Звезднай» микрооройуон уонна да атыттар.

Бу форум чэрчитинэн

• Дойду баһылыга Владимир Путин Уһук Илинггэ инфраструктураны тутуу боппуруостарыгар мунньах ыытта. «Дьон өр күүппүт, улахан суолталаах Лена өрүс нөнгүө муостаны Дьокуускай таһыгар булгуччу тутуохтаахпыт», – диэтэ Владимир Путин.
• Ил Дархан Илинги Сбербанк бырабылыанньатын бэрэссэдээтэлэ Герман Грефтиин көрүстэ. Дьокуускайга «Школа 21» салгыы үлэтин уонна эмиэ Сбере кытта үлэлэһии түмүгэр арыллыбыт искусственной интеллект (ИИ) лабораториятын тула кэпсэтии буолла. Салайааччылар тэрилтэлэргэ, хампаанньаларга уонна Саха сириг былааһын уорганнарыгар ИИ технологиятын киллэриигэ былааннары торумнаатылар. Бүгүн Сбер кэккэ бырайыактары, ол иһигэр искусственной интеллеги библиотека эйгэтигэр уонна медицинэгэ туһаныыны үбүлүүр.

Дьокуускайга Volgabus автобустар кэллилэр

Ил Дархан Дьокуускай куорат уопастыбаннай тырааныспарын салаатыгар үлэлиир «Союз Авто» тэрилтэгэ Арассыйага онгоһуллубут 19 Volgabus автобус күлүүһүн туттарда. Саңа тизхиникэни «Сбербанк Лизинг» кытта дуогабар чэрчитинэн атыыластылар. Харчыны аан бастагы утууга өрөспүүбүлүкэ бүддьүтүтэн субсидия көрүлүннэ, хас биирдии автобуска – 3-түү мөл. солкуобай. Автобустар газомоторнай уматыгынан үлэлииллэр, климат-хонтуроллаахтар уонна уонна хамсаналлара хааччахтаах дьонго аналлаах апарельлаахтар.

СӨ Ил Дарханын уонна Бырабыыталыстыбатын пресс-сулууспата.

Чурапчыга үөрэх эйгэтин сүбэ мунньаҕа буолла

Үөрэх-иитии. Үүнэр көлүөнэни үөрэтэр, уһуйар педагогтар инники былааннары торумнастылар

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ

Чурапчыга “Үөрэх эйгэтигэр оҕону тиһиктээхтик иитии” диэн тосхол чэрчитинэн улуустаагы үөрэх эйгэтин үлэһиттэрин балабан ыйынаагы сүбэ мунньахтара буолла.

Сарсыарда Степан Макаров аатынан Чурапчытаагы гимназияга үөрэх тэрилтэлэрин салайааччылар, учууталлар уонна иитээччилэр 10 түһүлгэнэн араас үлэһиттэр. Манна саңа үөрэх дьылыгар үөрэхтээһин систиэмэтигэр кирибит саңа улалыылары, былааннары билсии, оҕону иитиигэ уонна үөрэтиигэ тирээн турар кыһалгалары быһаарсыы сорук быһыытынан турда. Түһүлгэлэринэн үөрэх, иитии уонна үөрэхтээһингэ цифровизация, каадырдары кытта үлэ, эбии үөрэхтээһингэ, иитиигэ саңа философиялары билиһиннэрэр о.д.а. хайысхалаах салаалар үлэһиттэр.

Педагогтар тустаах хайысхаларынан ытыллыбыт түһүлгэлэргэ сылдьан, оҕону иитиигэ-үөрэтиигэ, оҕо дьобурун сайыннарыыга, сир-майгы өттүнэн сатарыйбакка, олоҕор таба суолу булунарыгар туһуламмыт саңа улалыылары билистилэр, үлэһиттэргэ-хамнаастарыгар туһаналларыгар бэйэ-бэйэлэрин кытта уопут, санаа атастаһан тарҕастылар.

Күн иккис аңарыгар, “Айылгы” култуура киинигэр пленарнай сүбэ

мунньах буолла. Манна “Чурапчы улууһа” МТ баһылыга Степан Саргыдаев, Чурапчы улуунун үөрэххэ управлениетын начаалынньыга Юрий Посельская, СӨ үөрэххэ министриэтибэттэн кэтээн көрүү уонна хонтурол департаменын салайааччыта Константин Чичигинов, Дьокуускайдаагы “Оҕо саас сирдьиттэрэ” тирэх киин салайааччыта Нюргуяна Макарова, Бүтүн Арассыйатаагы “Бастахтар хамсааһыннара” ыччат уонна оҕо хамсааһынын Саха сиригээҕи салаатын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Александр Кузьмин уопсай иһитиннэриилэри онордулар.

2024-2025 сыллаагы үөрэх дьылыгар улууспут оскуолаларыгар, уһууааннарыгар саңа ананан кэлбит үлэһиттэри билиһиннэрдилэр.

Мунньах түмүктүүр чааһыгар үөрэх эйгэтин араас салааларын үлэһиттэригэр наһарадалары туттардылар. Ол курдук “РФ үөрэҕин Бочуоттаах үлэһитэ” бэлиэни Галина Аммосова (Кытаанах), Прасковья Игнатьева (Чурапчы), Дмитрий Илларионов (Чурапчы), Нюргуяна Петрова (Диринг), Елена Попова (Хатылы), Саргылана Протодьяконова (Алабар), Анна Федулова (Хайахсыт), Петр Феофанов (Чурапчы), Прасковья Местникова (Түөйэ), Моника Петрова (Чурапчы), Саргылана Новгородова (Чурапчы) туттулар.

“РФ оҕолорун уонна ыччатын иитэр-үөрэтэр эйгэтин Бочуоттаах үлэһитэ” бэлиэни Любовь Филиппова (Хайахсыт) ылла.

РФ үөрэҕин министриэтибэттин Бочуотунай грамотатынан Любовь Пермякова (Чурапчы), Николай Романов (Чурапчы) наһараадаланнылар.

“Саха сириг эрэлэ” бэлиэни Анастасия Нестерова (Чурапчы) тутта.

“Бастыһаннар хамсааһыннара” эрэгийиэннээҕи салаатын Махтал суруга Юрий Посельскаяга (Чурапчы), Евгения Чичигиновага (Чурапчы), Евгения Гороховага (Чурапчы) туттарылынна.

“Улуус үөрэҕин сайдыытыгар кылаатын иһин” үрүн көмүс бэлиэни Вячеслав Яковлев (Кытаанах) наһараадаланна.

“Далаһа” үрүн көмүс бэлиэни Иван Чирков (Мырыла) тутта.

Үөрэх управлениетын Бочуотунай грамоталарынан Кыдаана Екечьева (Чурапчы), Ульяна Попова (Мугудай), Александра Куличкина (Чурапчы), Валентина Максимова (Алабар), Вячеслав Яковлев (Кытаанах), Иннокентий Бежанов (Одьулуун) наһараадаланнылар.

Видеоуу
бу сиктэнэн
кириэн
көрүү

Быыбар - 2024. Саңа баһылыктар талылыннылар

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ

Балабан ыйын 8 күнүгэр куйаар ситимин нөнгүө Чурапчы, Соловьев, Хайахсыт нэһиликтэригэр олохтоохтор талбыт хандьыдааттарын туһунан иһитиннэрэн турарбыт.

Билигин учаастактарынан хас киһи быыбарга тахсыбытын, ханнык хандьыдаакка төһө киһи куоластаабытын таһаарабыт.

Чурапчы нэһилиэгэр

Чурапчы нэһилиэгин баһылыгын дуоһунаһыгар икки хандьыдаат туруоруммута: Семен Семенович Игнатьев уонна Владимир Дмитриевич Сивцев.

Нэһилиэккэ барыта холбоон 6942 быыбардааччы бэлиэтэнэр:

- “Центральнай” ТОС – 933 быыбардааччыттан 306 быыбардааччы кытынна. Семен Игнатьев - 72 (23,38%), Владимир Сивцев – 234 (75,97%) куолаһы ыллылар.

- “Куоҕалы” ТОС – 1617 быыбардааччыттан 530 быыбардааччы

кытынна. Семен Игнатьев – 142 (26,69%), Владимир Сивцев – 388 (72,93%) куолаһы ыллылар.

- “Маарыкчаан” ТОС – 1630 быыбардааччыттан 522 быыбардааччы кытынна. Семен Игнатьев - 156 (29,66%), Владимир Сивцев – 366 (69,58%) куолаһы ыллылар.

- “Чаран” ТОС – 1211 быыбардааччыттан 390 быыбардааччы кытынна. Семен Игнатьев - 93 (23,66%), Владимир Сивцев – 297 (75,57%) куолаһы ыллылар.

- “Новгородовскай” ТОС – 1551 быыбардааччыттан 548 быыбардааччы кытынна. Семен Игнатьев - 157 (28,60%), Владимир Сивцев – 391 (71,22%) куолаһы ыллылар.

Ити аата Чурапчы нэһилиэгин иһигэр 6942 быыбардааччыттан 2308 (33,25%) киһи кыттыыны ылла, Семен Игнатьев туһатыгар 620 (26,86%) оттон Владимир Сивцевкэ – 1676 (72,62%) куолаһы биэрдиһэр.

Хайахсыт нэһилиэгэр

Улууспут биир саамай убаастанар, үлэни өрө түппүт нэһилиэгэр икки

хандьыдаат сайабылыанна биэрбиттэрэ: Константин Константинович Аржаков уонна Тарас Лукич Тарасов. Хайахсыт нэһилиэгэр – 389 быыбардааччы бэлиэтэммитэ. Константин Аржаковка 72 (25,26%), оттон Тарас Тарасовка 211 (74,04%) куолаһы биэрдиһэр. Нэһилиэккэ 283 (79,26%) киһи кыттыыны ылла.

Соловьев нэһилиэгэр

Саамай уһук тайаан сытар, кэрэ айылҕалаах Мырыла сиригэр-уотугар эмиэ икки хандьыдаат турбута, нэһилиэккэ 412 быыбардааччы бэлиэтэммитэ: Лена Дмитриевна Павлова уонна Виктор Семенович Собакин. Лена Павлова иһин – 33 (15,00%), оттон Виктор Собакин туһатыгар 179 (81,36%) киһи куоластаата. Барыта холбоон 220 (53,40%) киһи кыттыыны ылла. Хахыйах учаастагын 43 быыбардааччыттан 31 киһитэ Виктор Собакин туһатыгар 100% куолас-таатылар.

Оҕо быраабын Боломуочунайын үлэһиттэрэ кэллилэр

Улууска – бу күннэргэ. Хамыһыһа сүрүннээн социальнай статустаах тулаайах оҕолорго харыстыыр, сэрэтэр дьаһал боппуруостарын көрүү

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ

СӨ социальнай сайдыга уонна үлэҕэ министри-стибэтин пресс-сулууспата, Саха сиригэр РФ Бэрэсидьи-нин иһинэн оҕо быраабын Бо-ломуочунайын аппараатын үлэһиттэрин дэлгээссийэтэ кэлбитин туһунан иһитиннэр-битэ.

Кэлбит бэрэстэбинтэллэр Саха сиригэр үлэлэрин командиров-катынан тулаайах оҕолор боппу-руостарын таһынан, кыһалҕага түбэспит оҕолордоох дьэ кэр-гэннэ туох өйбүллэр баалла-рын бэрэбиэркэлиэхтэрэ итиэн-нэ төрөппүт быраабын чөлүгэр түһэри, оҕону хаан-уруу ай-махтарыгар хаалларар туһугар туһааннаах сүбэлэри биэриэх-тэрэ.

“Чурапчыбытыгар ха-мыһыһа кэлэн үлэтин-хам-наһын саҕалаата. Кинилэр со-куоннай саастарын ситэ илик оҕолор буруйу кэһиилэрин хон-туруоллуур хамыһыһа доку-муоннарын, тулаайах уонна көрүүтэ-истиитэ суох хаал-

Кэлбит дэлгээссийэни кытта улуус салалтата / УЛУУС ДЬАҤААЛТАТЫН ПРЕСС-КИИНИН ТҮҥЭРИИТЭ

быт оҕолору көрөр-истэр салаа үлэтин көрүүтэрэ. Ону таһынан Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатыгар уонна Степан Макаров аатынан Чурапчыта-аҕы гимназияга сылдьан ту-ох-ханнык үлэ ытылларын көрөн былааннаах үлэлэрин түмүктүүхтээхтэр. Манна даҕа-тан эттэххэ, быйыл улууспуту-

гар арыллыбыт “Дьэ кэргэннэ элбэх өнгөнү онорор киин” бү-гүгүн күннээххэ тугунан дьа-рыктанан олохторун көрүүх-тэрэ уонна “Үөрүү” оҕону эбии үөрэхтээһин киинигэр сыл-дьаннар үөрэнээччилэр хайдах быһылаахтык, туохха үөрэнэ сылдьалларын билсэхтэрэ. Былырын, Оҕо быраабын Бо-

ломуочунайа Мария Белова быһаччы көбүлээһининэн, ити-эннэ Саха сиригэр Оҕо быраа-бын Боломуочунайа Туйаара Ва-лерьевна быһаччы өйбүлүнэн биһиги улууспутугар “уустук көрүүлээх-истиилээх, учуокка турар оҕолору чөлүгэр түһэрэр, харыстыыр, сэрэтэр Киин” үлэҕэ киирэригэр 500 тыһ.солк. суум-

малаах Граны биэрбиттэрэ. Ол оборудование ылытыгар көмө буолбута. Онон Киин үлэтин эмиэ көрүүтэрэ-истииттэрэ. Бу хамыһыһа уопсай үлэҕэ-хам-наска сүбэ-ама буолан бара-рыгар улаханлык эрэнэбит”, — диэн улуус баһылыга Степан Анатольевич кэпсэттэ.

Хамыһыһа састаабыгар РФ Бэрэсидьиэнин иһинэн Оҕо бы-раабын Боломуочунайын салаа-тын сүбэһиттэрэ Кристина Илю-шина, Заира Нухрадинова, Майя Пронина бааллар. Кинилэр күн бастакы анарыгар улуус баһылыгын Степан Саргыдаевы кытта көрүстүлэр, ону таһынан Болот Боотур аатынан Хатылы орто оскуолатыгар уонна са-астарын ситэ туола илик оҕо-лору социальнай-реабилитаци-ялыыр Киингэ сырыттылар. Онтон салгы кинилэр Степан Макаров аатынан Чурапчы гим-назиятын, улуус дьаһалтатын иһинэн үлэлиир Дьэ кэргэн киинин, эпизэкэ уонна сааста-рын ситэ илик оҕолор, кыаммат дьон бырааптарын көмүскүүр салаа үлэтин-хамнаһын кытары билсэхтэрэ.

Култуура. Түмэл дьиэтэ сангардылынна

Наталья СИБИРЯКОВА

Хас биирдии улууска өбүгэ саҕаттан ордон кэлбит ма-лы-салы, кыылы-сүөлү, до-кумуоннары, оройуон төрүт-тэниэбиттэн устуоруйатын кэпсир-көрдөрөр улахан суолталаах тэрилтэнэн түмэл буолар.

Быйыл саастан саҕалаан Чу-рапчытааҕы А.А.Саввин аа-тынан устуоруйа уонна этно-графия түмэлин дьэитигэр капиталнай өрөмүөн ыы-тылынна. Бу үлэ бырайыага, сметата 2023 сыллаахха онһу-лан, улуус баһылыга Степан Саргыдаев бигэргэтэн, СӨ кул-туура уонна духуобунай сай-дыга министриэтибэтигэр түһэриллбитэ уонна «Култуу-ра» федеральнай национальнай бырайыакка хапсан бүгүгүнү күннэ түмүктэннэ. Бэдэрээч-читинэн «ПД-Инжиниринг» ха-аччактаммыт эппиэтинэстээх тэрилтэ (салайааччы Гаври-ил Платонов) үлэлээн, была-аннаммыт үлэни-хамнаһы ба-рытын ыйыллыбыт кэмигэр туттарда. Билинни туругунан түмэл экспонаттара туруорулла иликтэр, түмэл үлэһиттэрин ону көһөрөн миэстэтин буллары түбүгэ күүтэр.

Түмэл үлэтэ култуура эйгэтэ буоларын быһытынан балабан ыйын 11 күнүгэр СӨ култуу-ра уонна духуобунай сайды-га министриэ Афанасий Ноев Чурапчы улуугар кэлэн үлэ-лээтэ. Бастатан туран, кини Бахсы нэһилиэгэр тутулла турар Т.П.Местников аатынан норуот

Бахсыга норуот айымньытын дьэитэ тутулла турар // «КУЛТУУРА СОНУН-НАРА» ТЕЛЕГРАМ-КАНААЛЫТТАН ЫЛЫЛЫННА.

айымньытын дьэитигэр үлэ хаамытын сиһилии билистэ, санга эбийиэк үлэҕэ кириэх-тээх кэмин чопчулаата итиэннэ туһааннаах сорукары туруор-да. Онтон салгы Чурапчы тү-мэлигэр сылдьан улуус баһылы-га Степан Саргыдаевы, култуура управлениетын начаалынньыга Петр Гуляевы, түмэл дириэктэрэ Афанасий Захаровы, үлэһит-тэри, бэдэрээччиги кытары көрсөн кэпсэттэ, өрөмүөн түмү-гүн көрдө-иһиттэ.

Афанасий Иванович: «Быйыл бу А.А.Саввин аа-тынан Чурапчытааҕы түмэл өрөмүөнэ национальнай бы-райыак иһинэн үлэлиир «Капи-тальный ремонт муниципаль-ных музеев» бырагырааманан онһулан түмүктэннэ. Бүгүн бу эбийиэги көрдүбүт, үлэни сиһи-

лии билистибит. Онон биһиги маны барытын тэрийэн, хон-туруоллаан тиһэбэр тиэрдит-бит дьонго - Чурапчы улуугун баһылыгар Степан Саргыдаевка, түмэл үлэһиттэригэр уонна чуо-лаан «ПД Инжиниринг» олох-тоох бэдэрээт тэрилтэтигэр, са-лайааччы Гавриил Платоновка хойутааһына суох чопчу этил-либит кэмигэр үлэлэрин тут-тарбытыгар махталбытын ти-эрдэбит. Манньк бырайыактар баар буоланнар кэнники кэккэ сылларга өрөспүүбүлүкэбит улуустарыгар Кэбээйигэ, Бүлүү-гэ, Уус Майага эмиэ түмэллэр өрөмүөн үлэлэрэ барбыттар, быйыл бу Чурапчыны таһынан Өлүөхүмэҕэ Саҕынньахтаа-ха эмиэ түмэлгэ өрөмүөн үлэтэ ытылла турар. Онон «Култуу-ра» национальнай бырайыак

иһинэн анаан-минээн кири-бит муниципальнай түмэллэри өрөмүөннээһинигэ туһуламмыт бырагырааманы биһиги төһө кыалларынан туһанаммыт, бу хайысханан үлэ ытарбыт үтүө түмүктэрдээх буолан эрэр диэн бэлиэтиэххэ наада. Оттон Чу-рапчы түмэлин үлэтэ сангардыл-лыбыт сырдык, сылаас уораҕай-га өссө тупсуо, кэниэ, тэтимирэ диэн эрэллээхпин», — диэн санаа-тын үллэстэр.

Тустаах тэрилтэ үлэһиттэрэ бары даҕаны күннэтэ үлэли-ир-хамсыыр тэрилтэлэрэ сырда-абытыттан, бэл кэнээбит курдук буолбуттан олус диэн сүргэ-лэрэ көтөбүллэн сылдьаллар. Түмэл дириэктэрэ Афанасий За-харов: «Бүгүгүнү күннэ бу үөһэ куупалбыт анныгар икки миэ-тэрэлээх кыраһыабай люстра ийиллэрэ хаалла итиэннэ аҕыйах хонуктаах бытархай үлэ, ол кэннэ сыһыа экспонат-тарбытын көһөрөн, сааһылаан саҕалыахпыт. Бэйэм өттүбүт-тэн улууспут салалтатыгар, аҕа баһылыктыгар Степан Сар-

гыдаевка, СӨ култуура уонна духуобунай сайдыга мини-истригэр Афанасий Ноевка, бэдэрээччит тэрилтэбит салайа-аччытыгар Гавриил Платоновка махталбын тиэрдэбин», — диэтэ.

Маны таһынан, түгэнинэн туһанан, улууспут баһылыга Степан Анатольевич, култуура управлениетын салайааччыта Петр Егорович, түмэл дириэктэрэ Афанасий Афанасьевич, үлэһиттэр экспонат элбэбин, ону барытын харыстыырга, ха-райарга анал фондохранили-ще наадатын Афанасий Ива-новичка тоһоҕолоон эттилэр, онно болҕомто ууралларыгар көрдөстүлэр, туруорсар эбийи-эктэрин бырайыагын экранга сырдатан көрдөрдүлэр.

Видеоу бу сизгэн кириэн көрүн

Чурапчытааҕы түмэлгэ // «КУЛТУУРА СОНУН-НАРА» ТЕЛЕГРАМ-КАНААЛЫТТАН ЫЛЫЛЫННА.

Билсин, санга ыччат лидерэ - Алгыстаана Федорова!

Маарыкчаан ыччаттара. Улуустаабы ыччат бэлиитикэтин исписэлиининэн санга анаммыт Алгыстаана Федорованы кытта сэхэргэһиибитин таһаарабыт

Марфа ПЕТРОВА

бэлэмниир «Ийэ оскуолатын» үлэлэтэн саҥалаабытым. Манна хат сылдыар ийэлэр эбэтэр ийэ буолаары былаанныыр кэрэ аҥаардар бэйэ туругун көрүнэллэригэр, төрөөн баран бэйэлэрин харыстаналларыгар сүбэлэри ылааллар. Ону тэнэ оҕону сөпкө аһаты, көрүү, массаастааһын туһунан биллэлэр итиэнэ докумуон, көмө харчы бопуруостарыгар консультация ылааллар. Холобур, мин бэйэм аан бастаан ийэ буоларбар анал оскуоланы куоракка ааспытим. Ол иһин ийэ буолуу бастакы хардыыларга чөлчөкүт ааспыттара. Билигин бу бырайыакпын салгыы «Ыал саргыта» бырагыраама чэрчитинэн үлэлэтэр былааннаахпын. Онон санга кыахтар аһылыннылар. Манна эбиитин быйыл улууспутугар Дьэ кэргэннэ элбэх өгөнү онорор киин аһыллан, кинилэри кытта ыкса үлэлэһэргэ эрэнэбин. Уопсайынан бу үлэбэр санганы киллэриигэ сыал-сорук туруорунан, былаан онгостон үлэлииргэ бэлэммин.

●●● **Ыччат хамсааһыныгар кэккэ былааннар кытта сырдатат түс эрэ.**

●●● Ыччат бэлиитикэтэ үтүс эйгэни барытын хабан ытыгылар, холобур, дьэ кэргэни, балыһаны, үөрэхтээһини, дыарыктаах буолуу киинин уо.д.а. Онон туһааннаах тэрилтэлэри кытта таһаарылаахтык үлэлэһэри күүтэбит. Ыччат дьыалатын исписэлиистэрэ ыччаттартан чабылхай лидер, дойдуларыгар бэриниилээх, идэлэрин толору баһылаабыт дьоннор тахсалларыгар сөптөөх усуллубуйаны тэрийиигэ кыһаллаллар. Быйыл улуус ыччатын

Координационнай сэбиэтин сэргөхсүтөхпүн баҕарабын. Ыччат парламенын кытта үлэлэһэри былаанныбын. Онон бары баҕалаах ыччаты Координационнай сэбиэскэ эрэнэ күүтэбит.

●●● **Маннык эйгэҥэ санга үлэлээн эрэр киһи быһыытынан туох уустуктары көрүстүң?**

●●● Ааспыт сылга СӨ бастакы Бэрэсидьиэнэ Михаил Николаев кэриэһигэр өрөспүүбүлүкэтээҥи Николаевскай форумга кыттан, уопут бөҕө ыбытым. Форумга Саха сиригэр инникитин түстүү, сайдарын туһугар үлэлииргэ интэриэстээх, дьобурдаах ыччаттар кэлбиттэр этэ. Чурапчытан Сарыал Сивцев, Вероника Маркова уонна мин буолан үһүн кыттыбыппыт. Кыттааччылар хамаанданан араас, сокуоннарга, уураахтарга олохторун бырайыактары суруйбуттук. Вероникалыын биир хамаандага түбэһэн, экология тизмэтигэр түүннэри утуйбакка сокуоннары үөрэтэн, элбэх этиилэри киллэрбиппит. Форум сүрүн сыалынан билигин сокуоннарга туох уларытылары киллэриэххэ сөбүн туһунан ырытыһылар буолбуттара. Онон араас дьаһаллары, уураахтары үөрэтэргэ бэлэммин.

●●● **Бу форумга ситиһилээхтик кыттан, бизс номинацияттан «За стремление» номинация кыайылыааһынан тахсыбытын. Маны таһынан өрөспүүбүлүкэтээҥи «Муус устар» бэстибээлгэ улуус аатыттан кыттыбытын.**

●●● Оннук. «Муус устар» бэс-

тибээл «Аграрий» хайысхатыгар Василий Хомподоев, Күннэй Тимофеева уонна мин буолан биир хамаанда буолбуппут. Үс түһүмэххэ үһүннэригэр үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэн, уопсай түмүккэ кыайылыаах аатын ылыбыппыт. Бэйэбитин сөбүлээн «Команда мечты» диэн ааттаһабыт.

●●● **Сөбүлүүр девизин?**

●●● «Кто, если не мы».

●●● **Олоххор кими холобур онгостоһун?**

●●● Биридирдээн дьон хачыстыбаларын, талааннарын көрөн, үлэлииргэ, айарга-тутарга баҕам күүһүрэр.

●●● **Идэбинэн уруһуйдугу эбиккин. Тугу сөбүлээн айааччыгынын?**

●●● Айылҕа араас көстүүтүн кырааскаанан уруһуйдуурбун саамай ордоробун. Ол иһин төһө кыалларынан айылҕага тахсабын.

●●● **Түмүккэ тугу этиэн этэй?**

●●● Бары аҕааччыларга, чуолаан ыччаттарга, түмсүүнү, санга саҕахтарга аһаас буолууну, күүстээх санааны баҕарабын. Сахалы тыыннаах, сахалы куттаах саха киһитэ олохтор тирэхтээх буолар. Онон төрөөбүт тылгытын, куттуураагытын үөрэтин, билигитин сөпкө туһанын.

●●● **Алгыстаана, кэпсээнин иһин махта! Ситиһинилээх үлэни-хамнаһы, үтүө түмүктэри!**

Ити курдук, санга көрүүлээх, дойду сайдытыгар интэриэстээх ыччаттар баалларыттан киһи киэн туттар. Санга исписэлиискэ үлэтэ таһаарылаах буоларыгар баҕарабыт.

Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн ыччаты кытта үлэҥэ Чурапчы улууһа бастыҥнар кэккэлэригэр киирэр. Улууска бу хайысхаҥа Александр Хомус таһаарылаахтык үлэлээн кэллэ. Кини оннугар, ааспыт нэдиэлэҥэ улуустааҥы ыччат бэлиитикэтин исписэлиининэн Хатылы ыччатын түмсүүтүн салайааччыта Алгыстаана Федорова ананна. Бу күннэргэ кинини кытта көрсөн кэпсэттим.

●●● **Үтүө күнүнэн, Алгыстаана! Ааҕааччыларбытыгар бастаан бэйэн туһунан билиһиннэрэ түс эрэ.**

●●● Үтүө күнүнэн, мин Чурапчыга Монастыревтар дьэ кэргэннэ төрөөбүтүм. Ийэм Хатылыттан, аҕам Түөйэ учаастагыттан төрүттээхтэр. Оҕо сааһым ойор күннэрэ Хатылыга, Түөйэҥэ ааспыта. Уруһуй ускуустубатын диригиник үөрэтэр Кытаанах орто оскуолатыттан кынат аннынан, Дьокуускайдааҥы художественнай училищеҥа живописец идэтигэр биэс сыл үөрэнэн бүтэрбитим. Тута идэбинэн Дьокуускайга ускуустуба оскуолатыгар үлэли киирэн, уопут ылан, салгыы Опера уонна балет тыйаатырыгар, онтон Нуучча тыйаатырыгар хуудоһунньугунан үлэлээбитим. Ол сылдьан Арктикатааҥы судаарыстыбаннай култуура уонна ускуустуба институтугар менеджер идэтигэр үөрэммитим. Устудьуоннаабыт сылларбын олус күндүтүк саныыбын, наһаа да үчүгэй кэмнэр ааспыттара. 2019 сыллаахха ыал буолан, оҕолонон Чурапчыга көһөн кэлбиппит. Билигин икки уол оҕолоохпут, иккиэн - дьыссаат итиллээччилэрэ. Үлэһит киһи өйө-санаата күүстээх, этэ-сиинэ чиргэл буолар дии саныыбын. Ол иһин уолаттарбытын кыра эрдэхтэриттэн тыа сиригэр олохтор, от-мас үлэтигэр сыһыараары, сибиирэй салгыһына сырытыннараары, өр толкуйдаабакка Хатылыга дьэ туттан былырын көспүппүт. Бу санга дуоһунаспар киириэм иннинэ, Хатылы орто оскуолатыгар эбии үөрэхтээһин педагогунан үлэлээбитим. Оскуолаҥа мусуойга уонна алын кылаастарга уруһуй уруогар, профориентационнай үлэҥэ чаастардаах этим.

●●● **Алгыстаана, эн улуус биир көхтөөх ыччата буолаҥын. Бу уопастыбаннай эйгэҥэ хаһаангыттан дьарыктааҥын.**

●●● Оҕо көрөн олохтор кэмнэр биир санаалаах дьону кытта алтыһан, туох эрэ туһалааһынан дьарыктаннахпын баҕарбытым. Ол иһин ыччат хамсааһыныгар

үөрүүнү кытта киирбитим. Илэрээ сылтан ордук ылсан үлэлибин диэххэ сөп. Ону сэргэ ааспыт сылга «Бассаап» сыһыары көмөтүнэн санганы билиэн-көрүүн баҕарар, үчүгэйгэ-кэрэҥэ талаһар улуус эдэр ийэлэрин түмсүүтүн тэрийбитим. Ийэлэр Чурапчы нэһилиэгин интэринээт томторугар турар оҕо оонньуур былаһаакатын өрөмүөнүгэр анаан харчы хомуйан, көмөтүнэн Оҕо көмүскэли күнүн үөрүүлээх тэрээһинигэр туттарбыппыт. Бу күн «Забег для самых маленьких» диэн сонун, көрдөөх күрээҥи тэрийэн ыппыппыт. Аатыгар этилибитин курдук, сыллар уонна санга хааман, сүүрэн эрэр кырачаан оҕолор кыттыбыттара. Бу тэрээһиммит олус элбэх кыттааччыны түмэ тардыбыта. Ийэлэр, аҕалар сыллар оҕолорун араас ньыманан бизтэскэ ынтыран-угуйан күрэхтэһиннэрбиттэрэ. Кыайыттарга мэтээл туттаран, кырачаан оҕолор олохторугар бастакы мэтээллэрэ буолбута.

Маны таһынан ийэ буолууга

Николаевскай форумга Алгыстаана Федорова хамаандата бырайыагын көмүскүүр.

ХААРТЫСКА
ФОРУМ АРХЫЫ-
БЫТТАН ЫЛЫЛЫН-
НА.

Ойуунускай Сардааната

Иһирэх тылынан. «Киһи буолбут буорум Чурапчы» - диирэ улуу киһи кыыһа Сардаана

Валентина БОЧОНИНА

Фольклорист, литературовед, филологической наука кандидата, Наука академиятын Сибиирдээҕи салаатын үтүөлээх бэтэрээнэ, СӨ култууратын үлэһитэ Сардаана Платоновна Ойунская балаҕан ыйын 6 күнүгэр, төрөөбүтэ 90 сылын туолла.

диэн сахалыы ырыалаах эбит. Сардаана Платоновна илии баттаан бэлэхтээбит «Аҕам сырдык аата» кинигэтин арыһа олонор, «Аэроград» кинигэ уһуллуу туһунан суруйбутун булан ылыбыт.

Сардаана Платоновна Саха судаарыстыбаннай университетин бүтэрбитэ. 1962 сыллаахтан лаборантан саҕалаан ыстарсай научнай үлэһиккэ диэри аҕата Платон Алексеевич Ойуунускай тэрийбит тыл, литература уонна история институтуна диэн, кэлин уларыһан СӨ Наукатын академиятын гуманитарнай чинчийии институтуна диэн ааттаммыт институтка олохун тиһэх күнүгэр диэри үлэлээбитэ. Кини икки тылынан дэгиттэр үлэлиирэ. Кини научнай үлэлэрэ фольклор салаатыгар – таабырыннары уонна тойуктары чинчийии этэ. «Якутские загадки» (Якутск, 1975), «Якутские народные поэмы-тойуки» (Якутск, 1982) диэн кинигэлэри таһаарбыта. «Якутские народные загадки: специфика жанра» (Наука: С-Петербург, 1992) монография ааптара уонна икки тылынан тахсыбыт: «Якутские сказки», ч. 2. (Якутск, 1967), «Якутские народные песни», ч. 1-3. (Якутск, 1976, 1977, 1980). Памятники фольклора народов Сибири и Дальнего Востока»

«Кыыс Дэбилийэ» и «Могучий Эр Соготох» (Наука: Новосибирск, 1993, 1996.) олонхолору бэчээккэ бэлэмнээһин ааптардарыттан биридэстэрэ. Фольклор уонна литература боппуруостарыгар үгүс ыстатыйалар уонна эсселар ааптардара.

Саха сэбиэскэй литературатын төрүттээччи П.А. Ойуунускай төрөөбүтэ 100 сыллаах үбүлүөйүгэр суруйааччы айымньыларын хомуурунньугун бэлэмниир бөлөҕү салайбыта. Правительственной хамыһыһа чилиэтин уонна П.А. Ойуунускай уопастыбаннай фондатын бэрэссэдээтэлин быһыытынан Саха Өрөспүүбүлүкэтигэр уонна ЮНЕСКО-ҕа, Париж куоракка ытыллыбыт тэрээһиннэргэ кыттыбыта.

Сардаана Платоновна хоһооннору, поэмалара, эсселэрэ, аҕатын туһунан ахтыылара 1989 с. икки тылынан – сахалыы уонна нууччалыы тылынан бэчээттэммиттэрэ. 2003 с. «Бичик» кинигэ кыһатыгар тахсыбыт «Аҕам сырдык аата» кинигэтигэр аҕатын Платон Алексеевич Ойуунускай мөссүөнүн тилиннэрибитэ. Сардаана Платоновна икки тылы – нуучча, саха тылын толору баһылаабыт, чинчийээччи-учуонай уонна аҕатын талааныттан бэриһиннэрибит суруйааччы быһыытынан биллэр. Онтон кини олохун үрдүк анала – норуот сүгүрүйэр Ытык киһитэ Платон Алексеевич Ойуунускай тыыннаах утума-ситимэ буолан аҕатын туһунан норуотка тиэрдии этэ. Ити аналы Сардаана Платоновна чиэстээхтик толорбута. Дьиннээх интеллигент быһыытынан, үлэтинэн-хамнаһынан, үрдүк култууратынан, кизин билиитинэн, дьонго истинг сыһыанынан норуот тапталын ылыан ылбыта.

Саха норуотун улуу саарына Платон Алексеевич Ойуунускайга аналлаах тэрээһиннэргэ ыраах буоллун, чугас буоллун, барытыгар кыттан тыл этэрэ, кэпсиирэ-ипсиирэ, ахтара-са-

ныыра. Литератураны үчүгэйдик билэрэ, хоһоон да ааҕара, А.С. Пушкин «Евгений Онегин» Дьуон Дьаһылы тылбааһын барытын билэрэ, ардыгар «Куобах, куобах барахсаны» бизе араас матыбынан толорон сөхтөрөрө.

Сардаана Платоновна кэргэнинээн, оскуолаҕа бииргэ үөрэммит доҕорун, учуонай Сергей Петрович Соловьеву кытта дьоллоохтук олорбуттара. Уоллара, эһэтин аатын сүкпүт Платон – историк, Мария – М.К. Аммосов аатынан ХИФУ нуучча тылын омук тылын быһыытынан үөрэтии хаапыдыратын ыстарсай преподавателэ, кыра кыыс Лина Москваҕа олохсуйан олорор.

олорбут тэлгэхэлэриттэн үүрүлэн тахсан барбытын, Чурапчыга дьонноругар тийсэн олорбуттарын, Сардаана Ойунская оҕо сылдьан бииргэ үөскээбит доҕотторугар аҕам дьыалата тилиннээгинэ, кыһыл көмүс чаһы бэлэхтиэм диэн үгүс ырыалааһын, аҕатын үгүс аата төннөн, ону чиэстээхтик сүгэр түгэн үүммүтүн, олоххо норуот өстөөхтөрүн кыргыттары диэн араас сыһыаны көрсүбүтүн да иһин, Сардаана Платоновна чэпчэки-тик, сырдыктык сылдыбытын аҕынна.

Суруйааччылар Сојууустарыгар Сардаана Платоновна бэйэтэ киирэр да санаата суоһун, кинини киллэрэргэ Д.К. Сивцев-Суорун Омоллоон,

Балаҕан ыйын 6 күнүгэр П.А. Ойуунускай аатынан судаарыстыбаннай литература түмэлигэр, Хадаайытааҕы литературнай-художественнай уонна Чөркөөхтөөбү П.А. Ойуунускай аатынан судаарыстыбаннас түмэллэрин кыттыгас тэрийиилэринэн, Сардаана Платоновна кыыһа Мария Сергеевна Соловьева көмөтүнэн Сардаана Платоновна Ойунская төрөөбүт күнүгэр «Ойуунускай Сардааната» диэн быыстапка аһылынна.

Быыстапка аһыллыбытынан СӨ културатын уонна духуобунай сайдыытын министри А.И. Ноев эҕэрдэлээтэ, П.А. Ойуунускай аатынан Саха академическай тыйаатырын артыыстара Платон Ойуунускай хоһооннорун аахтылар. Норуот суруйааччылары Н.А. Лугинов, Н.И. Харлампьева, литературовед, фил.н.к. Л.Н. Романова, фил.н.к. Е.И. Избекова о.д.а. Сардаана Платоновна туһунан истинг-иһирэх тыллара этилэр. Наталья Харлампьева Ойуунускайы хаайыттарын кэннэ, кэргэнэ Акулина Николаевна үс оҕотун туппутунан

Софр.П. Данилов курдук бөдөн суруйааччылар тыл көтөҕөн киллэрбиттэрин эттэ. Николай Лугинов Сардаана Платоновнаны өссө СӨ Духуобунаһын академиятыгар киллэрбиттэрин, улуу дьоммут ааттарын салгыыр дьохун утумнаах эрэ буоллахпытына, норуот быһыытынан сайдыахпыт диэтэ. Кини тус үлэтэ уонна аҕатын үйэтиги үлэлэрэ холобур буолалларын, инникитин өссө сыаналана туруохтарын бэлиэтээтилэр. Сардаана Платоновна кыргыттары Лина Сергеевна Ойунская-Михайлова, Мария Сергеевна Соловьева ийэлэрин туһунан сылаастык аҕыннылар, үтүөкөн, иллээх-эйэлээх дьиз кэргэнгэ дьоллоохтук төрөөн-үөскээн улааппыттарын, Сардаана Платоновна туохха барытыгар дьохун сыһаннааһын, олоҕор кыаһын арыһытын, аҕатын аатын үрдүктүк туппутун дилин махталынан аҕыннылар, кэм ааһан истээгин аайы Ойуунускайдар диэн өйдөбүл кинилэргэ өссө дилиннэн иһэрин эттилэр.

«Ойуунускай Сардааната» быыстапкаҕа Сардаана Платоновна кинигэлэрэ, хаартыскалара, наҕараадалара, Платон Алексеевичка аналлаах тэрээһиннэр ынгырылларын, ол тэрээһиннэр тустарынан ыстатыйалары кырыһан, сыһыаран онгорбут альбома, дьон бэлэхтэрэ бар дьон көрүүтүгэр табыстылар.

Алтынньы 20 күнүгэр П.А. Ойуунускай аатын сүгэр Саха академическай тыйаатырыгар Сардаана Платоновна Ойунская төрөөбүтэ 90 сылыгар аналаах үбүлүөйдээх киэһэтэ ытыллыба.

Быыстапка кыттылаахтара. //ВИТАЛИЙ СПЕЦЦОВ ХААРТЫСКАТА

Бу уонна да атын сонуннары биһиги социальнай ситимнэр-битигэр ааһыҥ

Тупса тур, тапталлаах Чурапчым!

Чурапчы күнүнэн. 2007 сыллаахха учууталлар мунньахтарыгар улуус баһылыга Иннокентий Аммосов этэн турардаах: "Чурапчы куорат буолуо!"

Антонина ПЕРЕВАЛОВА

1976 сыл атырдьах ыйын бүтүүтэ, Мин Хадаар абыс кылаастаах оскуолатыгар дириэктэри үөрэх чааһыгар солбуйааччынан ананан кэлбитим. 2000 сыл буолуо 24 сыл иннинэ Чурапчы нэһилиэгэ мин харахпар хайдах этэй?

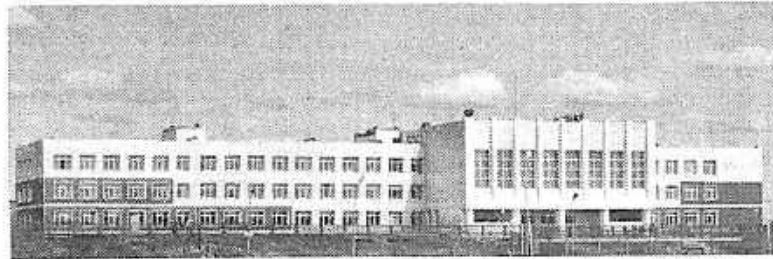
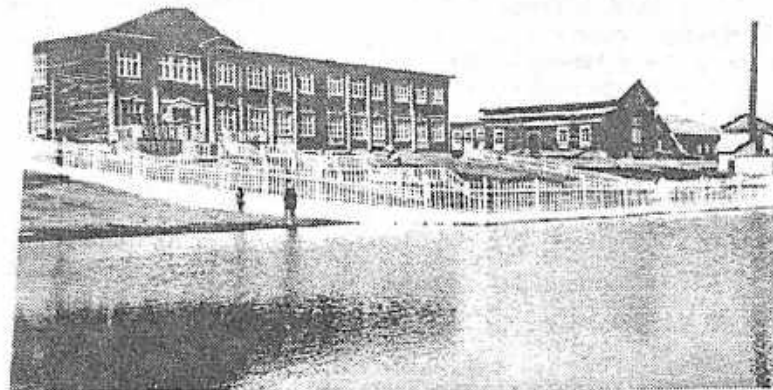
Атырдьах ыйынаабы оройуон учууталларын сүбэ мунньага Култуура дьыэтигэр (билигин "Айыллаан") ытыллыахтаах. Мин Сима Сергеев аатынан (билигин М.Добордуурап) уулуссага олорор эдьийим Мария Елисеевна, күтүөтүм Иван Иннокентьевич Макаровтар хайдах барарбын ыйбыттара. Эдэр буоламмын үрдүк хобулуктаах түүппүлэлээх, кизэргэнэн аҕай барар буоллум. Наһаа чаҕылхай күн этэ. Суолум олор-боллор. Хобулуктаах хаамарга табыгана суоҕа сүр. Инньэ гынан быһа-лыырга сананым. Дьонум кэнники эпийтэринэн, ол быһа-лаары Милииссийэ алааһыгар түспүпүн. Дулҕалаах, уулаах. Сүөһүлэр мэччийэ сылдьаллар. Алаас арҕаа сырыгар оччото-оҕуа арыый сэнэх соҕус Милииссийэ дьыэтэ. Уулусса нөҕүө уопсай дьыэ, муусука оскуола-та. Кыра эниэни түстэххэ эргэ Почта дьыэтэ, утары иккилии этээстээх үс уопсай дьыэ. Уулуссаны туораатахха райпо сирэ-ута кэлэр. Онно ханас өттүгэр самнархай соҕус остолобуой, салгыы хонтуоралара. Уҥа өттүгэр "Универмаг", "Гастроном", үүт, килиэп атылыгыр "Хлеб", "Кульмат" дьин маҕаһыннар. Билинги С.А.Новгородов аатынан орто оскуола томторугар райпо үлэһиттэрин былыргы тутуулаах хас да дьыэлэрэ. В.С.Алехин уһаайбатыгар В.С.Яковлев – Далан олобут дьыэтэ. Билинги

оҕо улуустаабы бибилэтиэкэтин кэннигэр учууталлар кыра дьыэлэрэ, салгыы бөҕө-таҕа көрүнгүзү былыргы ампаардар. "Муннум" дьин төттөрү төнүнүм. Оттон В.И.Ленин аатынан уулуссанан киирэн арҕаа дьыэти түһүнүм. Уҥа өттүгэр П.Н.Сокольников аатынан оройуоннаабы балыыһа сирэ-ута: терапия, хирургия, инфекционный, роддом, амбулатория, оҕо балыыһата, уо.д.а кыра-кыра дьыэлэр. Балыыһа алааһыгар иккилии этээстээх үс дьыэ. Сыыры дабайдаахха эргэ быһаайкаан дьыэҕэ аптека. Суол ханас өттүгэр ССКП райкома, салайааччылар олоһор уопсайдара. В.И.Ленин пааматынньыктаах, болуоссаттаах райсэбиэт, госстраховка дьыэтэ. Уулусса уҥа өттүгэр уопсай дьыэлэр, былыргы тутуулаах хас да ыаллар дьыэлэрэ. ССКП райкомун, райсэбиэт көһөн киириэхтээх икки этээстээх таас дьыэлэрэ тутуула турара. Сыыры анныгар бараактар, уопсай дьыэлэр бааллара. Киин суолу туораатахха ханас өттүгэр Сберкасса уонна Госбанк, дьон олоһор дьыэлэрэ, учууталлар икки этээстээх уопсайдара. А.Е.Кулаковскай аатынан абыс кылаастаах оскуола, физсаала, мастарыскай, Е.И.Курашов аатынан икки этээстээх орто оскуола. Утары ШКМ, икки кыбартыраллаах дьыэ, үөрэнэр куорпус, икки этээстээх учууталлар уопсайдара. Уулусса нөҕүө чааһынай дьыэ, "Улыбка" детсад куорпус-тара, хады соҕус А.К.Софронов аатынан спортсаала, бадарааннаах кыраый көнүс.

Оттон билигин, 21-с үйэ 24 сылыгар ити хаампыт сирдэрбинэн эмиэ илинтэн арҕаа Ленин аатынан уулуссанан барыабын. Урукку балыыһа сирэ-ута уларыыт, саҕаланытыгар үс этээстээх толору хааччыллылаах таас дьыэ

дьэндэйбит. Хоту өттүгэр таас саҕа Полиция дьыэтэ үлэлиир. Аллара алааска улахан хочуолунай. Урукку үс уопсай турбут сирин дьыэти аныгылыы тутуулаах "Мичил" уһууаан дьыэтэ дьэндэйэр. Аптека оннугар "Байанай" маҕаһынын буолан турбут сиргэ билигин кафе үлэлиир турар. Салгыы хаамтаахха саҕа икки этээстээх 12 кыбартыраллаах мас дьыэ. Оттон "Арчы" УПК, улахан таас Госбанк, 8-с кыбартыраллаах таас дьыэ. Салгыы кэлэр улуус дьаһалтатын дьыэтин анныгар, Ленин пааматынньыга турар аныгы тутуулаах В.И.Ленин аатынан болуоссат, бытовое кэбинээккэ дьин ананан тутулуубут эрээри, билигин Сахателеком дьыэтэ баар. Уулусса ханас өттүгэр баарабай "Олонхо" уораҕайа, Пенсионнай Фонда дьыэтэ, суол ханас өттүгэр урукку райсэбиэт оннугар Е.А.Борисов аатынан Чурапчы улуунун киин бибилэтиэкэтэ тутулуубут, салгыы Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатын дьыэтэ, урут иккилии этээстээх үс уопсай дьыэ оннугар бастаабы этээстээх элбэх кыбартыраллаах дьыэ. Суолу туораатахха "Байым" кафе, урукку Сберкасса дьыэтин оннугар "Үс кут" атыы киинэ, салгыы А.И.Федотов аатынан КСК, утары саҕа Сбербанк, икки этээстээх мас толору хааччыллылаах дьыэ, "Четыре сезона", үс этээстээх "Улыбка" уһууаан, фонтаннаах Кыайыы сэлэтэ. Көнүһү туроруу улахан Д.П.Лазарев аатынан муоста, саҕа култуура киинэ "Айылгы", сэлээннэ киининэн ааһар улахан суол кутулуубута аспааллааммыт, тротуардар онноһуллан эрэллэр.

Аны Октябрьскай уулуссанан аастаахха, урукку Милииссийэ алааһыгар П.Н.Сокольников аатынан улуустаабы киин балыыһа бары отделенийларын биир таас уораҕайга түмэн үлэ-

Чурапчы оскуолатын урукку уонна билинги хаартыската.

лиир-хамсыыр. Үөһэ уҥа дьыэти "Арчы" дьыэтэ, МФЦ "Мои документы", "Эрилик" маҕаһынын, социальнай харалта салалтатын дьыэтэ, иккис толору хааччыллылаах биэс этээстээх дьыэ. Утары, урукку Почта дьыэтин оннугар "Алмаасэргинбаан", суолу туораатахха райпо сирэ-ута, урукку Универмаг оннугар улахан саҕа тутулуубут "Маарыкчаан", урукку хонтуораларын оннугар "Престиж" эргиз кииннэрэ, урукку самнархай остолобуой оннугар саҕа икки этээстээх хонтуоралара.

Дьэ, ити курдук нэһилиэк киин эрэ өттүн сүдү тутууларын сырдаттым. Хаһан эрэ, 2002-2008 сылларга улуус баһылыгынан үлэлээбит И.Н.Аммосов учууталлар мунньахтарыгар этэн турардаах: "Сотору кэрэ аҥардар уулуссага түүппүлэнэн сылдьаххыт. 3-5 этээстээх толору хааччыллылаах кы-

бартыраларга олохуоххут. Чурапчы куорат буолуо". Ити эпийтин сүүрбэччэ сыллаахыта итэҕэйбэккэ, сонньуа истибитим. Оччотооҕуа күһүн, саас, сайын ардах түстэбинэ сотобутугар дьэри бадарааны оймоон хаамар кыһалбатыгар сылдьар дьон этибит буоллаҕа.

Ити кэнниттэн, "Айылгы" култуура уораҕайа тутулан олоххо киирбиттэн саҕаланан улахан тутуулар күргүөмнээх көхтөрө салҕанан баран иһэр. Урукку сэбиэскэй саҕааабы тутуулар оннуларыгар бииртэн биир аныгы тутуулар дьэндэһэн бардылар. Суолбут аспаалланан, сатыы киһи сылдьар сирэ тротуарданан эрэрэ үөрдэр. Билигин Чурапчы, чахчы да, куорат киэбин ылынан иһэрин киһи үөрэ. астына көрөр. Сити курдук үүнэ-сайда, кизэргэ тур, тапталлаах Чурапчым!

Биһиэхэ суруйаллар. Аата ааттаныахтаах

Владимир Дьячковский

Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, **Үлэ Кыһыл Знамятын, "Бочуот Знага" уордьаннаах кавалердара Максим Николаевич Сибиряков аата уонна олоһун устуоруйата кизгик биллэр.**

Максим Николаевич ханна да, ханнык да дуоһунастарга үлэлээбитин ахсын диригиник хоруотан үлэлээбитэ. Вэйэтин кэмигэр тыа сирин сайдыытыгар улахан кылаатын киллэрбит салайааччы.

1980 с. муус устар 29 күнүгэр Амма, Чурапчы, Таатта оройуоннарын хабар кизгик бырагыраамалаах Саха АССР Бырабытталыстыбатын уураабын таһаартарбыта. Ол түмүгэр 1982-1986 сс. Мээндиги, Сэргэ Бэс, Олом Күөл, Булун, Лээги хочоло-ругар өрөспүүбүлүкэ ыччаттара

оһорбот сирдэри туһаа таһаар-быттара.

Биэс бөһүөлэк тутулуубута, «Мээндиги» сопхуос тэриллэ-битэ. Максим Николаевич үлэлээбит сылларыгар барыта 36 тыһыынча гектар бааһынаны уонна ходуһаны, 22 күөлү (о.и.

Уус Алданга 6, Мэнэ Хангаласка, Чурапчыга уонна Тааттага – биэстии, Аммага 1) онорторбута.

Кини 14 спорт эбийиэгэ олоххо киириитигэр быһаччы кыттыспыта. Уус Алдан Таатта-тыгар спорт саалатын туттарбыта. Тааттага саалалаах 5 спорт-комплексы А.Е. Турнины кытта кыттыһан онорторбуттара. Мээндиги, Сэргэ Бэс, Оломно, Булунна спорт саалалар тутулуубуттара. Кинини Д.П. Коркин анаан-минээн ыҥыр-таран ылан тустууга эрчий-битэ. Хапсаҕайтан саҕалаан 1952 сылтан 1966 сылга дьэри тусту-бута. 1957 с., 1966 с. Хапсаҕай-га Саха АССР уонна 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1966 сыл-ларга Саха АССР көңүл тустууга чөмпүйүөннэрэ буолбута.

Арасыйыа «Урожай» уопсас-тыбатын 2-с призера, Сибиир уонна Уһук Илин зонатын уонна Сэбиэскэй Сойуус «Локомотив»

уопсастыбатын чөмпүйүөннэрэ этэ.

Таллин куоракка ытыллы-быт ССРС көңүл тустууга чөм-пүйэнээтигэр кыттыбыта. Бу сыл ССРС успуордун маастара буолбута.

1962 с. Сибиир уонна Уһук Илин зонатыгар бастаабыта. 1963 с. Саха сирин хамаандата Орто Азия өрөспүүбүлүкэрин устун табаарыстыы көрсүһүт-гэр бэйэтин ыйааһыныгар 79 киилэҕэ казах, киргиз, узбек, таджик тустууктары бары-ларын кыайталаабыта. Кини Чурапчы оройуонуттан аан бастаагы ССРС спордун маастара.

Максим Николаевич Амма, Уус Алдан, Чурапчы оройуон-нарын, Сулҕаччы, Мээндиги (Амма), Байаҕантай, Тиит Арыы (Уус Алдан), Соловьев (Чурапчы) нэһилиэктэрин бочуоттаах олохтообу.

Максим Николаевич граж-

данин, спортсмен, улахан сала-йааччы быһыытынан биһиги киэн туттуубут буолар.

Саха тустууктарыттан кини курдук тыа хаһаайыстыбаты-гар, тыа оройуоннарыгар үрдүк көрдөрүүлээхтик, таһаары-лаахтык үлэлээбит киһи суох.

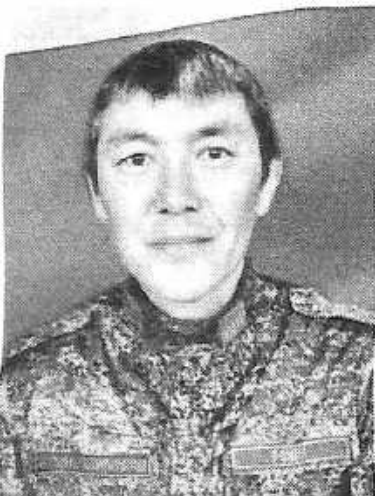
Түмүккэ манньк этии-лээхпин: Чурапчы оройуо-нун көңүл тустууга чөмпүйэнээ-тин М.Н. Сибиряков бириинигэр сылын аайы тэрийэн ытар-га. Күрэхтэһии симизтэтин улуус буддьуөтүгэр киллэрэргэ (сылын аайы спонсор көрдөспөт инниттэн). М.Н. Сибиряков бириинигэр Чурапчы оройуонун көңүл тустууга чөмпүйэнээтэ ытыллара сөптөөх дьин, улуус дьокутааттарын мунньаҕар би-гэргэтэргэ.

Чурапчы чулуу уолаттарыт-тан биридэстэрэ Максим Нико-лаевич Сибиряков аатын үйэти-тиэх тустаахпыт.

Ахтан-санаан. Аата хаһан да умнуллубатын

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ

Мырылаттан төрүттээх «Эр санааланы» уордьян кавалера Николай Романов-Ронин 2023 сүл балажан ыйын 10 күнүгэр Украинаҥа буола турар анал байыаннай дьайыыга Көмүскээчи буолар ытык аналтын толоро сылдьан сырдык тыына быстыбыта.

Кини, Сунтаар улууһун Уһун Күөлүн олохтооҕо, эмиэ олохтон дьоруойдуу туораабыт. Арасыйа уонна Донецкай норуодунай өрөспүүбүлүкэ (ДНР) Дьоруойа үрдүк ааттары ылбыт. «Сунтаар» позывнойдаах Дмитрий Егоровтыын биригэ сулуус-палаабыта.

Кинилэр былырыын баччаларга, балажан ыйын 7-8 күннэригэр, хабыр кириһиһэ сылдьыбыттар. «Табаарыһа Ронин, «сизэрэй зонаҥа» бааһыран суох буолбут. Ону көрдүү кирибит. Булан баран «Ронин – 200-й» – диэн араасыйанан биллэрбит. «Табаарыһым итиннэ сытара табыллыа суох. Онон таһаарыам эбэтэр «спальнай мөһөөччүк» – уган, хаалларыам», – диэн, спальнай мөһөөччүк ылан, бу сарсыарда кириэн тахсыбыт

киһи аны иккиһин кириэр. Ол кирибитигэр дронунан көрө сытан ытыалаабыттар. Нууччалар сытар «Сизэрэй зона» диэн ааттанар сирдэрэ хохуоллар сытар сирдэриттэн мунулаан 300–500 мизтэрэ кэринэ, саамай кылгаһа 200 мизтэрэ буолар эбит. Онон «сизэрэй зонаҥа» сытан хаалбыт. Оттон мин уолум... төбөтө суох үһү. Оно кини харса суох кирисэн, икки тирэх пууну ылбыт эбит», – диэн Арасыйа Дьоруойун аҕата Николай Алексеевич Егоров ахтар.

Николай Николаевич Романов 1980 сыллаахха бэс ыйын 3 күнүгэр Чурапчы оройуонун Соловьев нэһилиэгэр күн сиригэр көрбүтэ. Коля Романов элбэх оҕолоох Парасковья Дмитриевна уонна Николай Николаевич Романовтар дьизэ кэргэннэ 4 кыыс кэнниттэн кэтэһиилээх бастакы, мааны уолларынан буолбута. Ийэ-аҕа дьоло онтон өссө үрдээбитэ, тапталга, далбарга улааппыта. Коля оҕо сааһа сардааналаах хочолоох кыыс Амма кытылыгар, Тэйэр Хайа тэллэбэр, кэрэ айылҕалаах Мырыла кырдалыгар доҕотторун кытта сүүрэн-көтөн, оонньоон, Амма эбэ уутугар күөлэһийэ сөтүөлөөн, бэрт кыра сааһыттан бултаан-алтаан дьонун үөрдөн, айылҕалыын алтыһан дьоллоохтук ааспыта. Ыал улахан уола буолан төрөппүттэригэр улахан көмөлөөх киһи этэ, тыа олохун үлэтин сатыы-кыайа улааппыта.

1987 сыллаахха бастакы кылааска үөрэнэ кирибитэ. Коля кыра эрдэбиттэн боччумнаах, сэмэй, лоп-бааччы толкундаах, үөрэххэ тардыһылаах, дьобурдаах, билиигэ-көрүүгэ баҕалаах буолан ыарыҕаппат, уруок тизмэтин бэйэтэ хасыһан үөртэр, кинигэни тутта сылдьан ааҕар, тобуллаҕас өйдөөх, ис-иһиттэн биллээх, соруудагы толо-

рор үөрэнээччи буола улааппыта. Кылаас саамай тумус туттар үөрэнээччитэ буолан үөлээннээхтэригэр, учууталларыгар үчүгэй эрэ өйдөбүлү хаалларбыта. Бири да уруогу көтүппэккэ үөрэнэр кылаас бастын үөрэнээччитэ буолан бастыннар истэригэр сылдьыбыта. Оскуолаҕа ытыллар тэрээһиннэргэ, интеллектуальнай оонньууларга кини хамаандата куруук кыайыылаах тахсара. Математиканы, биологияны, ырыаны интэриһиргиир, олус үчүгэйдик ыллыыр этэ. Кылааһын уолаттарын кытта ВИА тэринэн кэнсиэр аайы элбэх дьон биһирэбилин ылбытара. Бары олимпиадаларга кыттан призер, лауреат буолан үөрэппит учууталларын үөрдэрэ. Оҕо сааһыттан улахан дьону убаастыыр сыһыана улаатыр диэри ийитиллэн кэлбитэ. 1997 сыллаахха билии кылаатын интэринэн төрөөбүт оскуолатыттан кынаттанан тахсыбыта.

Ити сүл Максим Аммосов аатынан Дьоккуускайдаагы Сударыстыбаннай университетка ситиһиилээхтик туттарсан устудьун үрдүк аатын сүкпүтэ. Устудьуннуур сылларыгар доҕотторугар-атастарыгар билииттэн бэрсэр эрэллээх табаарыс, сүбэһит этэ. Устудьун олоҕор көхтөөх кыттааччы, көбүлээччи, ыраагы-киэни анааран көрөр ыччат этэ. 2004 сыллаахха университетты бүтэрэн географ идэтин ылан олох киэн аартыгар үктэммитэ. Төрөөбүт дойдутугар Мырылаҕа, үөрэммит оскуолатыгар биология уонна география учууталынан ананан кэлбитэ, кылаас салайааччытынан үлэлээбитэ. Оскуола иһинэн туризм тэрийбитэ. Үөрэппит учууталларын дириг итэҕэллэрин толорбута, убаастабылы ылбыта.

2006 сылтан дойдутуттан

тэлэһийэн, 2006-2009 сылларга республикатаагы лицей-интернат хаһаайыстыбаннай чааһын үлэһитинэн сылдьыбыта. Ол сылдьан СВФУ сангалыы бэлэмнээһин кууруһугар үөрэнэн «Финансы и кредит» үөрэҕи кыһыл дипломуна бүтэрбитэ. 2010 сыллаахха «Алмазы Анабара» акционернай уопастыбаҕа үлэҕэ кирибитэ. 2011 сыллаахха оччолорго Нам улууһун баһылыга Альберт Иннокентьевич Ильин «бу уолтан тыһыппалаах үлэһит тахсыһы» диэн таба көрөн Нам улууһун дьаһалтатыгар үлэҕэ ыгырыбыта. Николай Николаевич дьизэ кэргэнин кытта Энгсизли хочотугар көһөн кэлэн дьаһалтаҕа тэрийэр салааҕа, онтон экономика салаатыгар сүрүннүүр исписэлиһинэн үлэлээбитэ. 2016 сылтан культуура салаатыгар көһөн финансовай чааһын сүрүннүүр исписэлиһи буолбута. 2019 сыллаахха улуус дьаһалтатыгар экономика салаатыгар көспүтэ. 2020 сыллаахха «Высшая школа инновационного менеджмента при Главе РС(Я)» үөрэнэн бүтэрбитэ.

Николай Романов дойдутун куруук ахтар-саныыр, нэһилиэгин туһугар ыраахтан да ыалдьар этэ. Ол да иһин 2017 сыллаахха санганы, сонуну олоххо киллэрэр санаалаах төрөөбүт нэһилиэгэр Мырылаҕа баһылык быыбарыгар кыттыбыта.

Ити курдук Николай Николаевич үлэ үөһүгэр сылдьан дойду туһугар туруулаһар кытаанах санааны ылынан, көңүл өттүнэн 2023 сүл тохсунньу ыйыгар анал байыаннай дьайыыга барбыта. Владивосток куоракка икки ый байыаннай бэлэмнэнии үөрэҕин ааһан Донецкай сиригэр-уотугар тийибитэ. Ити сэттэ аңар ый сылдьарын тухары сибээскэ тахсан дьизэ кэргэнин, үлэни-хамнаһы, кэллээгэлэрин туһунан истэ-билэ сылдьыбыта.

Улууска буолар быыбарга баһылыкка, дьоккутаакка кимнээх турбуттарын, үлэ хайдах бара турарын олоҕун тигэх күннэригэр диэри туоһулаһа сылдьыбыта. Хомойуох иһин, быыбар түмүгүн билбэккэ хаалбыта. Балажан ыйын санатыгар ыар сурах кэлбитэ.

«Чадылхай киһи кэлэн ааста. Хаарыан аҕабытын сүтэрбит хайдах да киһи аһарыммат сүрэх бааһа буолла. Бачча үчүгэй үйэҕэ олорон сэрии буолуо, кэргэммин сэриигэ атаарыам диэн өйбөр хаһан да охсуллан ылбатаҕа. Дьоккуускайга Пушкин аатынан национальнай библиотеккэ Николай мала-сала түмэлгэ туттарылынна. Билигин бири улахан солуммутунан, дьонус соҕус кээмэйдээх кинигэ ылсан эрэбит, дьыалата саҕаламмыта. Олоххо кириэригэр Намнар уонна Чурапчылар түмсүөхпүтүн наада. Дойдугун, Чурапчытын наар өрө тутааччы! Олох ис сүрэҕиттэн Мырылатын сайыннарыан наһаа баҕарар этэ, 2017 сыллаахха Мырылаҕа нэһилиэк баһылыгар кытары туруна сылдьыбыта», – диэн Николай олоҕун аргыһа Ньургуйаана Романова суруйар.

Николай олоҕу наһаа таптыыр буолан кэргэнигэр, оҕолоругар, чугас дьонугар этэннэ эргиллэн кэлэр, олохун салгыы олоҕор биэ эрэллээх этэ.

Чакчы да, сахалыы иитиллээх, көнө сүрүннээх, киэн-холку майгылаах, мындыр толкундаах, кыраҕа ымыттыбат эр сүрэхтээх чулуу ыччат, чугас дьонугар саамай дурда-хахха буолар эрэллээх киһи баара эрэ 43 сааһыгар сирдээҕи суолун түмүктээбитэ олус хомолтолоох, хараастылаах.

Кини чадылхай, эр киһилии дьонуннаах, саалаахтан самныбат хорсун, дьоруойдуу быһыта аатын ааттата туруоҕа.

КУТУРҔАН

Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо, тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, өр сылларга Субуруускай а а т ы н а н солхуоска сүрүн механигынан, Хатылы оскуолатыгар автодело учууталынан үтүө суобастаахтык үлэлээбит

ПОПОВ Семен Романович

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан аймахтарыгар, биригэ үлэлээн ааспыт дьонугар, доҕотторугар дириг курутууан туран иһитинэрэбит. Кэргэнэ, оҕолоро, күтүөтэ, кийииттэрэ, сиэннэрэ.

Хатылы орто оскуолатыгар биригэ үөрэммит табаарыспыт

ПОПОВ Семен Романович

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан тапталлаах кэргэнигэр биригэ үөрэммит табаарыспытыгар Татьяна Викторовна, оҕолоругар, сиэннэригэр дириг кутурҕаммытын тиздэбит.

Хатылы оскуолатыгар биригэ үөрэммит оҕолоро.

Тапталлаах кэргэн, аҕа, эһэ

ПОПОВ Семен Романович

ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Татьяна Викторовна, уолаттарыгар, кийииппэр Валентина, уолбар Дмитрийга, бары сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиздэбит.

Чурапчыттан эбэбит Люция Васильевна, куораттан Альберт, Андрей Захаровтар дьизэ кэргэттэрэ.

Күндү быраатым, убайыт

ПОПОВ Семен Романович

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Татьяна Викторовна, оҕолоругар, сиэннэригэр, бары чугас дьонугар дириг кутурҕаммытын тиздэбит.

Аймахтара Чурапчыттан Петровтар, Кривошапкинар, Беляевтар, Майаттан Поповтар, Дмитриевтар, Дьоккуускайтан Сивцевтар.

Тапталлаах аҕата

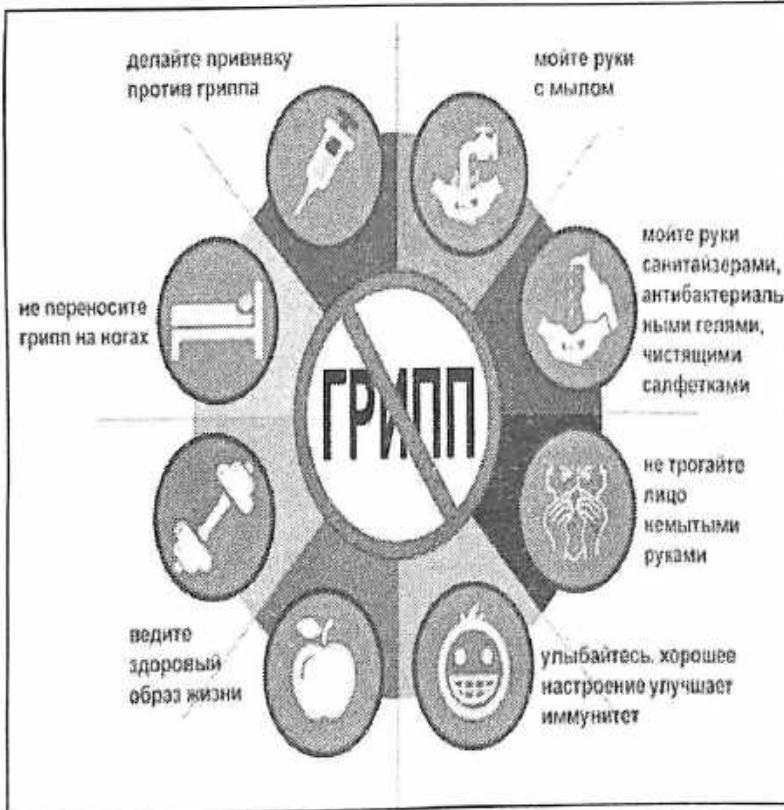
ПОПОВ Семен Романович

уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан биригэ үлэлиир кэлиэгэбитигэр, кылаабынай бухгалтер Валентина Семеновна дириг кутурҕаммытын тиздэбит.

«Чурапчы нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата.

Күндүтүк саныыр кийииппит, Чурапчы олохтооҕо, доруобуйа харыстабылын бэтэрээнэ **ГОГОЛЕВА Антонина Иннокентьевна** уһун ыарахан ыарыттан олохтон туораабытынан оҕолоругар, кийииттэригэр, сиэннэригэр, чугас аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиздэбит, аһыгытын тэнгэ үлэлэстэбит.

Дьоккуускайтан Корякиннар, Тороховтар, Ытык Күөлтэн Ивановтар.

"САНА ОЛОХ"
кылаабынай
эрхээктэрэ

ГОРОХОВА
Люмила
Владимировна

Тэрийээччилэр: СӨ Бырабылталыстыба, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчэт" Сударыстыбаннай автономнай тэрийэтэ. Таһаараччы: СӨ "Сахабэчэт" ГАЗ. Таһаараччы аадырыһа: 677000, Дьоккуускэй к. Орджоникидзе уул. 31, 124 каб. тел./факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakhabechet@mail.ru. Российскай Федерация Роскомнадзор СӨ сагалатыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүмүрү – ПИ №ТУ14-00559.

Эрхээксийэ аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., П.П.Пивнигина, 26 а. Төлөпүөнүгэрбит: эрхээктэр – 41-332, отделеһар – 41-265. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, telegram: @sanaoloh

Ааптар сурутар этиитэр санаа рашакия позициятыгар мэлдьи сол түбүтүр буолуоҕа. Сурууска ыйыһылар чакчылар кырдыккаастарыгар этиитэниги ааптар тус бэйэтэ сүтэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00м. "Сахабэчэт" Сударыстыбаннай автономнай тэрийэтэтин "Сана олох" хаһыат эрхээксийэттигэр 12.09.2024 с. офсетка бэчээттэннэ.

Индекс: ПИ964. Тиража 1100. Кээмэйэ 2 б.л. Хаһыат сыаната 24 солк. Хаһыат нэһилээҕэ биригэ: бээтинсэҕэ тахсар.

@SANAOLOH